

У ДРУГІ апублікаваныя Вялікія КК КСС да 41-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Беларускія пісьменнікі, дзеячы мастацтва, работнікі культуры, як і ўвесь савецкі народ, а гарачым адбраваннем сустралі гэтыя палымяныя заклікі роднай партыі.

Мінае сорак першы год з той некампаннай пары, калі пралетарыяты нашай краіны пад кіраўніцтвам Ленінскай партыі скінулі буржуазнае, узялі ў свае рукі, збавілі стварэнне першай у свеце дзяржавы рабочых і сялян. Гэта быў пачатак новай эры ў гісторыі чалавецтва. І вось ужо сорак адзін год, як прамяністы маяк узвышаецца над светам Савецкай краіны. Вялікі шлях прайшла яна, шмат было на гэтым шляху цяжкасцей і нягод, але яна ўпэўнена ішла наперад, і кожны год гэтага пераможнага поспеху знаменавалі сабой урачыстасці, вялікіх ідэй марксізма-ленінізма, урачыстасці ідэй Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Савецкі Саюз з'яўляецца цяпер магутнай сацыялістычнай дзяржавай з высакарэзай прамысловасцю і калектыўнай сельскай гаспадаркай, дзяржавай самай перадавай навуцы і культуры. Усведамленне гэтага глыбока радуе кожнага савецкага чалавека. І сёння мы ад шчырага сэрца ўсклікаем:

Няхай жыве 41-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!

— Слава Вялікаму Кастрычніку, які адкрыў новую эру ў гісторыі чалавецтва — эру крушэння капіталізму і перамогі сацыялізму!

Няхай жыве марксізм-ленінізм — пераможны сцяг Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!

Савецкі Саюз сваёй міралюбнай знешняй палітыкай, сваёй актыўнай барацьбой за мір паміж народамі, за дэмакратыю, за сацыялізм заваяваў мільёны шчырых прыхільнікаў ва ўсім свеце. Цяпер, калі асабліва надзёна паўстала пытанне аб забароне атамнай і вадароднай зброі, калі народы патрабуюць ад імперыялістычных дзяржаў спыніць гонку ўзбраенняў, з вялікай сілай гучаць заклікі Цэнтральнага Камітэта нашай партыі:

— Працоўныя ўсіх краін! Няхай мацне адзінства дзяціннай уміні ўсіх арганізацый працоўных у барацьбе за мір, дэмакратыю і сацыялізм!

Усе на барацьбу супраць небяспечнага ўзнікнення новай вайны. Рахунка выйграе імперыялістычных падпальшчыкаў вайны!

За мір і супрацоўніцтва паміж народамі!

Несакрушальна апарай міру і бяспечна нарадаў з'яўляецца магутны сацыялістычны лагер. У сваіх перадавых ініцыятыўных закладах ЦК ККСС шле братняе вітанне народам, якія будуць сацыялізм, жадае далага ўмацавання і росквіту вялікай садружнасці народаў краін сацыялістычнага лагера.

ЦК ККСС шле гарачае прывітанне народам усіх краін, заклікае і далей мацаваць бязьлікую салідарнасць міжнароднага рабочага класа, вышэй унімаць сцяг працарскага інтэрнацыяналізму, развіццё дружэлюбных адносін паміж усімі народамі.

41-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцы мы сустракаем на ўмовах, калі ўся Савецкая краіна рыхтуецца да XXI з'езду ККСС, калі ў гарадах і вёсках, на заводах і фабрыках, у калгасках і саўгасках — усюды пануе незвычайна палітычны і працоўны ўдэм. Савецкія людзі сваёй самаадданай працай множаць дасягненні краіны ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі і культуры. Надаўна Цэнтральнае Статэістычнае Упраўленне пры Савецкім Міністрам ССР паведамляе аб хвале выхадцаў народна-гаспадарчага плана за 9 месяцаў гэтага года. Лічы паведамлення ЦСУ красавоюна сведчаць аб тым, што сёння савецкія людзі працуюць яшчэ лепш, чым летась, што расце прадукцыйнасць працы, павялічваецца аб'ём прамысловых прадукцый, узнікае сельская гаспадарка, павышаецца дабрабыт і культурны ўзровень нашага народа.

Але савецкія людзі ніколі не супакоіваюцца на дасягнутым. XXI з'езд ККСС, які хутка збярэцца, ставіць перад краінай новыя грандыёзныя задачы. З'езд абмяркуе пытанне аб самгадовым плане развіцця народнай гаспадаркі. Гэта будзе вя-

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 85 (1307)

Серада, 22 кастрычніка 1958 года

Цана 40 кап.

ДА 40-годдзя БССР і XXI з'езду ККСС

ПАЛЫМЯНЫЯ ЗАКЛІКІ

лікая праграма камуністычнага будаўніцтва.

— Няхай жыве XXI з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза — з'езд будаўніцтва камунізму!

Працоўныя Савецкага Саюза! Яшчэ шырэй разгорнем усенароднае сацыялістычнае слаборніцтва за новы ўздым зямлі і культуры нашай краіны! Азнамяем XXI з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза новымі працоўнымі подзвігамі!

На новую, вышэйшую ступень узнімаецца Савецкая краіна. Ярка прыкметны гэтага бачны ва ўсіх галінах народнага жыцця. Кожны наш дзень багаты душоймі справамі савецкіх людзей — творцаў будучыні. Глыбока адлюстраваны гэтыя справы нашых сучаснікаў, працаўіа, у высакарэзай вобразна паказваюць іх жыццё — вышэйшае прызначэнне савецкай літаратуры і мастацтва. Камуністычная партыя заклікае:

— Дзеячы літаратуры і мастацтва! Памнажце духоўныя багаці краіны! Знайдзіце за высокую ідэйнасць і мастацкае майстэрства твораў! За сцэну, непарўную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа, з сучаснасцю!

У дружнай шматнацыянальнай савецкай сямі паспяхова развіваюцца беларуская літаратура і мастацтва. Вялікі Кастрычнік даў беларускаму народу дзяржаўнасць, адкрыў шырокае магчымасці для выхадцаў і росту талентаў ва ўсіх галінах духоўнага жыцця. Цяпер, напярэдадні славянага 40-годдзя Савецкай Беларусі, аглядаючы прайдзены шлях, мы бачым, як многа дасягнута нашым народам у развіцці эканомікі і культуры. За гады Савецкай улады ў нас выраслі вялікія атрады творчай інтэлігенцыі. Многія лепшыя творы беларускай літаратуры і мастацтва сёння яўдзюцца далей за межы рэспублікі. Мы законна ганарымся нашымі вялікімі культурнымі здабыткамі. Беларускія пісьменнікі і работнікі мастацтва, адкаваючы на заклік роднай партыі, нястомна працуюць над тым, каб сваёй творчасцю дапамагалі народу ў яго вялікай стваральнай працы, каб мацаваць сваю сувязь з жыццём, стваралі больш высокай ідэйнасці і высокамастацкай твораў аб нашай сучаснасці. Лічуцца жывы савецкага народа, напёўнае вялікімі справамі, працоўнымі подзвігамі, — невычэрпная крыніца творчага натхнення для дзеячой літаратуры і мастацтва. Разам з народам яны працуюць над здыясненнем велічных планаў камуністычнага будаўніцтва. Разам з народам яны ўсклікаюць:

— Няхай жыве Камуністычная партыя Савецкага Саюза — вялікая натхняючая і кіруючая сіла савецкага народа ў барацьбе за будоўню камунізму!

— Пад сцягам марксізма-ленінізма, пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі — ўперад, да перамогі камунізму!

Галоўны герой мастацтва

З вялікай увагай слухалі мы, дэлегацы Усеаюнай тэатральнай канферэнцыі, выступленне члена Праўдзіума ЦК ККСС — сакратара ЦК ККСС тав. К. А. Фурцава. Грандыёзная карціна сацыялістычных пераўтварэнняў у горадзе і на вёсцы, падмацаваная фактамі і лічбамі, напоўніла нашы сэрцы гордасцю і радасцю. Але яшчэ больш усхвалявана прыняла зала тры перспектывы ў народнай гаспадарцы, якім будзе прысвечаны нечарговы XXI з'езд партыі.

І, слухаючы К. А. Фурцава, міжволі думаеш аб простым савецкім чалавеку, чалавеку-волату, які робіць гэтыя гіганцкія змены ў нашым жыцці. Які ён непаўторна прыгожы, наш сучаснік! Колькі высакароднасці ў яго імкненні! Якой сілы і волі дасягнула яго свядомасць! — Грамадская і камуністычная! Вось ён, сапраўдны герой нашага часу, аб якім малілі марціць многія волаты літаратуры і тэатра мінулага. Мы жывём з ім побач і часта не заўважаем за яго сціпласці велічнага духу. Тааротыкі «нараса дыстанцыі» сцвярджаюць, што мастак павінен мець час, каб адступіць ад свайго героя ў новы перыяд, каб на працягу часу ахапіць сваім творчым узлётнем жыццёвы тып чалавека. Шкодна тэорыя!

Мастакі-жывапісцы гавораць, што перш чым пісаць, трэба ўмець бачыць аб'ект, які адлюстравана. Відэаюна, так і нам, работнікам тэатра, трэба навучыцца бачыць наш аб'ект — жывога чалавека ва ўсёй яго складанасці, сукунацы высокага прафесіяналізму, камуністычнай свядомасці, высакароднасці, прыстаты, яснасці і мэтакараванасці. Антымні нашага сучасніка, калі так можна сказаць, — матэрыяльны, бо пераходзіць з'езду адкрывае для яго гарызонты блізкага і рэальнага камуністычнага сёння і заўтра. Вось чаму наш сучаснік любіць працу, бярэ на сябе розныя павышаныя абавязальнасці, воль чаму ён спяшаецца, але ён мітусіцца і сутаргавасці, а ўпэўнена, з выразным разуменнем і прадаваннем перамогі. Наш савецкі сучаснік старае сваю будучыню, будзе для слабы, і глыбока разуменне гэтага робіць яго сапраўдным гаспадаром жыцця.

Ах, які ён не прости, наш сучаснік, адзілагіны, новы чалавек! Ціжка, але абавязкова трэба нам навучыцца бачыць і разумець яго, каб у сваёй практычнай дзейнасці апазнасці на аб'явіце, далазена ЦК ККСС дэлегацімі канферэнцыі. Шматгранна і яра ўзаводзіць гэты характар у вобразнах драмы і сцэны — не толькі наш аб'явазак, але і прызыванне, патраба душы і сэрца.

Не ведаю, як нам уладзіць ўвасобіць пагодніцкі герою ў «Троіці Пятрычынна», над якой працяг зарад тэатр імя Янкі Купалы. Але многае пачуе на Усеаюнай тэатральнай канферэнцыі, накаяе і прымушае да шукання больш дасяжнага залу і вырашэнняў.

Б. ЭРЫН,

рэжысёр тэатра імя Янкі Купалы,

Аматар жывапісу

Паклаўшы палітру, Леў Піліпавіч Раманаў устаў з крэсла і адыйшоў ад мольберта. Ён доўга стаў у задумі, паглядаючы на зробленае, потым зноў узяў кісткі. Засталося паправаць зусім ніямаго — і пэўнае будзе закончана. Тры адлюстраваны адзін з кулоў рэспублікі. Сваю карціну самадзейным мастаком назаваў: «Вечар на Мёжы».

Гэта не першая карціна былага настаўніка, цяпер пенсіонера Раманава, жыхара раёнага цэнтра Стаўбы. Вось ужо каля 40 год свой вольны час ён аддае любімому занятку — жывапісу. За гэты час ім зроблена нямаля работ — карцін, нацюрмортаў, замалёвак. Многія з іх сведчаць аб зольнаснах самадзейнага мастака. Цяпер Леў Піліпавіч, які і многія аматары жывапісу Беларусі, рыхтуецца да 40-й гадавіны рэспублікі. Нядаўна ён закончыў тры карціны пад агульнай назвай «Так было раней». Яны прысвечаны мінуламу — жыццю беларускага сялянина да Кастрычніцкай рэвалюцыі. Першая з іх называецца «Араты», другая — «Жыня», трэцяя — «Вечар у хаце». Гэтыя карціны будуць экспанаваны на абласной выставе самадзейнага выяўленчага мастацтва.

На здымку: Л. Раманаў піша карціну «Вечар на Мёжы».

Фота М. Буглака.

Наш кар.

МАЙСТРЫ КРЫШТАЛЮ

Там, дзе цяпер знаходзіцца Барысаўскі шклозавод імя Дзяржынскага, сорак год назад была прыватная саматужная арцель шкляных вырабаў. Рабілі ў ёй у асноўным шклянкі і бутэлькі. Магутнасць арцелі — 180—250 адзінак за змену. Нічога дзіўнага ў гэтым няма. У маленькім, цесным доху была шкловарня, калі якой стала два тры шклодувы. І сама назва спецыяльнай рабочых адпавядала іх занятку. Бутэлькі выдзімалі...

Пра старую арцель ніхто не ўспамінае. Даўно на гэтым месцы ўзвышаюцца магутныя светлыя карпусы. Дзе была маленькая печ, ад якой ішоў пах акаліны і гарачага паветра, стаіць вялізны аўтамат. За яго работай толькі наглядаюць. Вадкая распаленая шкломаса тэмпэратурай у тысячу градусаў падаецца на

аўтамат, і праз кожныя тры секунды на істужку Транспарэра ставіцца шкляна. Магутнасць аўтамата — восем тысяч шклянак за змену.

Але не толькі шклянкім славяцца барысаўскія майстры. У івельнічных магазінах краіны пакункі набываюць духоўныя варты, апрацаваныя дзівоснымі карункавымі ўзорама, якія нічым не адрозніваюцца ад тонкай філіграннай работы ювеліра. Над праменнямі святла вазы пераліваюцца і зіхадзіць сярэбранымі іскрынкама. А калі злёгка пастануць вазы, уся яна адукаецца мяккім меладзічным авонам. Гэта — крышталі.

Рэцэптура прыгатавання крышталю значна складанейшая, чым шкла. Тут патрабуюць высокатэмпэратурнага сода, кварцавы пясак. І самае галоўнае — патрабуюць добрыя вазы па тэрмічнай апрацоў-

цы гэтых матэрыялаў. Вось чаму майстэрства прыгатавання крышталю не менш складанае, чым варка першагатуноўкай сталі. І не выпадкова лепшая прадукцыйна завод — крышталёвы вазы — працём агульнай увагі наведвальнікаў сусветнай выставы ў Бруселі.

У гэтыя дні рабочыя завода наладзілі выпуск юбілейнай прадукцыі. На вазы з крышталю і фарфору, на вінны прыладах і кветачніцах ставіцца юбілейная марка «Сорак год БССР». Вазы ўпрыгожаны фатадзямкама куткоў Мінска. На адных — Прывакаляна і Круглыя плошчы, на другіх — Дом урада. Прыладкі і вазы ўпрыгожаны беларускім арнаментама.

Аб працоўным уздыме рабочыя завода сведчаць не толькі вырабы з крышталю. Кожны дзень завод дае краіне звыш

20 тысяч адзінак рознай прадукцыі.

— Гэта наш падарунак святву, — гаворыць майстар-аматчыца Эма Мішэна.

Мішэна — старэйшая працэдніца завода. Яе вытворчы стаж — 22 гады. Праз руці Мішэнай прайшлі дзесяткі тысяч крышталёвых вырабаў. Тонкія ўзоры накладзены на крышталі і шкло з сапраўдным майстэрствам. З поспехам працуюць і маладыя жывапісцы Вера Кірыкава і Клара Кірыштыя. Яны ў дасканаласці засвоілі роспіс ваз сэрбам і золатам, штомесціна перавыконваюць вытворчыя планы.

На здымках: 1. Майстар-аматчыца Э. Мішэна робіць узоры па крышталю. 2. Жывапісцы В. Кірыкава і К. Кірыштыя распрацоўваюць узор арнамента вазы. Фота У. Крука.

Вялікія перспектывы

З пленума Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў культуры

Днямі адбыўся чарговы пленум Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў культуры. З дакладам «Аб праекце народнагаспадарчага плана Міністэрства культуры БССР на 1959—1965 гады» выступіў міністр культуры БССР Г. Кісялёў.

Дакладчык на пераканальных лічбах і фактах паказаў тую вялікую дасягненні, з якімі выходзіць наша рэспубліка да слаўнага свайго юбілею.

Праектам сямігадовага народнагаспадарчага плана, гаворыць Г. Кісялёў, — на 1959—1965 гады прадуладжана яшчэ большае развіццё ўсіх галін культуры і мастацтва рэспублікі.

Перспектывным планам прадуладжана ў бліжэйшыя гады закончыць сцвярдзаны кінатэатры ўсіх населеных пунктаў, якіх налічваецца звыш 25 мільёнаў.

Да 1965 г. ў рэспубліцы павіна быць 3853 кінатэатры, г. зн., у параўнанні з бягучым годам, лік кінатэатраў павялічыцца на 1419.

У Мінску за сем год прадуладжана адкрыць 12 кінатэатраў. У 1961 г. уступіць у дзейнасць панарамны кінатэатр на 1500 месцаў.

За гэты перыяд сетка масавых бібліятэк узрасце на 238 адзінак, у тым ліку на 226 сельскіх, а ўсяго клубных устаноў і масавых бібліятэк да 1965 г. ў рэспубліцы будзе налічвацца 5807, з іх у сельскай мясцовасці — 5691.

Намяняецца стварыць у рэспубліцы Дзяржаўны ансамбль танца, новыя сімфанічныя калектывы і перасоўныя тэатры.

Паліграфічная прамысловасць у 1965 г. выпусціць валавай прадукцыі на 125,4 мільёна рублёў замест 76,9 мільёна рублёў у 1958 г. Выпуск таварнай прадукцыі ў 1965 г. складзе 133,2 мільёна рублёў замест 82,2 мільёна рублёў у 1958 г. Выдавецтва рэспублікі ў 1965 г. будуць выпускаць 7,19 мільёна экзэмпляраў кніг, замест 4,88 мільёна экзэмпляраў у 1958 г.

Мерарпрыствам, прадуладжана ў практыцы перспектывага плана развіццё культуры БССР на 1959—1965 гады, абмеркаваны прысутнымі.

Старшыня Віцэскага абкома прафсаюза работнікаў культуры тав. Каяко праціа

неабходную колькасць сродкаў на хутэйшае заканчэнне будаўніцтва памяшкання тэатра імя Якуба Коласа. Тав. Каяко прапануе больш увагі ўдзяліць пытанню падрыхтоўкі кадараў для культасветустановаў, асабліва мастацкіх кіраўнікоў дамоў культуры, кіраўнікоў харавых і музычных калектываў. Для гэтага неабходна перагледзець профіль праграм музычных вучыліш і Магілёўскага культасветустановаў.

Дырэктар кінастудыі «Беларусьфільм» тав. Смоляр гаворыць, што калектыв студыі па плану павінен падвоіць выпуск сваёй прадукцыі ў 1965 г. выпусціць восем поўнаметражных мастацкіх фільмаў. Для вырашэння гэтай задачы неабходна вялікую ўвагу ўдзяліць будаўніцтву новай кінастудыі, якое аздаецца вельмі марудна.

Начальнік Брэскага абласнога ўпраўлення культуры тав. Шаўчук прапануе ў будучы сямігадовы выключыць будаўніцтва культасветустановаў і вёскі за кошт дзяржавы, а будаваць іх за кошт калгасу. Ён прыводзіць прыклад што ў Супольскім сельсавеце Пружанскага раёна на два калгасы ёсць пяць дзяржаўных культасветустановаў і ў адной калгаснай, хоць гэтыя арцелі і атрымліваюць штогод прыбытак па чатыры—пяць мільёнаў рублёў. Ёсць неабходнасць мець пры кожным сельсавеце адзін добры сельскі Дом культуры з добрым кіраўніком-спецыялістам, які б з'яўляўся метадическім цэнтрам, аказаў практычную дапамогу ў рабоце калгасных культасветустановаў.

На пленуме выступіў старшыня мясцовых камітэтаў: Тэатра оперы і балета — тав. Галяў, Беларускага драматычнага тэатра — тав. Рахматова, загадчыца Мінскага гарадскога аддзела культуры тав. Бандарніка, дырэктар фабрыкі «Палесарук» тав. Чайкоў і інш.

Пленум прыняў пастанову, у якой алобрыў мерарпрыствам, вызначаныя Міністэрствам культуры на 1959—1965 гады, і абавязуў прафсаюзныя арганізацыі работнікаў культуры яшчэ вышэй узняць узровень прафсаюзнай работы, глыбей цікавіцца вытворчай дзейнасцю прафсаюстаў, арганізацыі ў устаноў, стварыць неабходныя ўмовы працы і побыту рабочым і служачым і мабілізаваць работнікаў культуры на датармінавае выкананне сямігадовага плана, за дастойную сустрачу 40-годдзя БССР і XXI з'езду ККСС.

І. ЧАРАНОК.

ЗАБАРАЊІЦЬ ЯДЗЕРНУЮ ЗБРОЮ, СПЫЊІЦЬ ЯЕ ВЫПРАБАВАННЕ!

Сход грамадскасці Мінска

20 кастрычніка ў клубе імя Дзяржынскага адбыўся сход грамадскасці горада Мінска, прысвечаны барацьбе за спыненне выпрабаванняў і забарону ядзернай зброі і за разабраванне. У зале сабраліся рабочыя прамысловых прадпрыемстваў і будоўляў, служачыя і вучоныя, работнікі партыйных, савецкіх і прафсаюзных арганізацый, дзеячы культуры і мастацтва, вучнёўскага моладзі.

Сход адкрыў асады сакратар Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру А. П. Ус.

З дакладам аб сумесных дзейнасці за спыненне выпрабаванняў і забарону атамнай і вадароднай зброі, супраць пагрозы атамнай вайны выступіў акадэмік П. Ф. Лебач.

Затым выступіў акадэмік М. В. Турбін, студэнтка педагогічнага інстытута імя

Горкага І. А. Матавіцкага, работчы завода аўтаматных ліній С. І. Жукаў.

У прынятай рэзалюцыі ўдзельнікі сходу заклікаюць: «Мы, прадстаўнікі грамадскасці горада Мінска, аднадушна далучаем свой голас да голасу міралюбных народаў свету, якія рахунка асуджаюць атрасійныя дзеянні імперыялістаў і жадаюць жыць у міры і дружбе».

Мы рахунка асуджаем палітыку гонкі ядзерных узбраенняў, палітыку няспынных ваенных правакацый, якую вядзена правадзіць працяглы колы злучаных Штатаў Амерыкі і Англіі. Мы патрабуем неадкладна і паўсюды спыніць выпрабаванні атамнай і вадароднай зброі, якія ставяць пад пагрозу здароўе і жыццё сучасных і будучых пакаленняў».

К. Сахно, работніца Беларускага тэкстыльнага камітэта С. Франчэўскай, старшыня Беларускага вядоўскага камітэта абароны міру ўрач Е. Галонскі, работніца Гродзенскага велазабораўнага завода В. Смольскага, сакратар Цэнтральнага савета прафсаюзаў Польшчы З. Вольскі і іншыя.

Удзельнікі мітынгу ў прынятай рэзалюцыі адзідушна заявілі, што польскія і савецкія працоўныя будуць змагацца за мір, за забарону атамнай зброі, за ўмацаванне дружбы паміж народамі ўсяго свету.

Наш кар.

Будні Дома культуры

З памяшкання Сноўскага сельскага Дома культуры даноўна прыгожа мелодыя. Адрозна захалася дзевяціца той іграючы, чыя музыка, Захадзіў. Музыка абрываецца. Нас ветліва сустракае малады юнак са светлымі валасамі і глыбокім позіракам блакітных вачэй.

— Што гэта за твор выкавалі вы?

Лёгка чытаваць пакрыла твар інака:

— Ім так, — апусціўшы галаву і перабіраючы клавійны баяна, адказаў ён.

Як высветлілася, перад намі стаў аўтар музыкі. Мы пазнаёміліся, Іосіф Мароз з суседняй вёскі. Пасля школы працаваў бухгалтарам у сельпо. Атуль пайшоў у Савецкую Армію. Час адпачынку юнак праводзіў з бацькам. Там жа Іосіф паступіў на завочныя курсы адукацыйнай тэорыі музыкі. Закончыў іх пасля абавязковага.

— Вучоба дапамагла мне склапаць словы і музыку песні, частушак, — гаворыць Іосіф. — На найвай рабоце гэта вельмі неабходна. Не заўсёды ж знойдзеш у рэпертуары твораў на масшывы тэмы.

Надышоў вечар. Соцца

вось-вось схаваецца за гарызонтам.

— Сёння ў нас рэпетыцыя жаночай групы танцавальнага гуртка, — паведаў Іосіф. — А вось і наш дырэктар, — значнаў ён, кідаючы позірк на маладога станага юнака, які запыў у памяшканне.

— Хочацца пазнаёміцца з работай вамага Дома культуры. Як кажучы, добрае далёка туваль, — звярнуўся мы да дырэктара Фадыя Грыца.

— Вы кажале — добрае, адказаў ён. — Можна, і не зусім. Памыліканне ў нас не нашта адпавядае, новае пачалі будаваць. Моладзь у нас дружная, вясёлая, любіць паглядзець, паслухаць, ды і сваіх зноўнасцей не хывае. Адлі Мароз і дэкламатар, і саліст, і канферанс'е, і кампазітар.

Тое, што паведаміў нам Фадыя Грыца аб рабоце Дома культуры, ведае амаль кожны

калгаснік, кожны жыхар вёскі Сноў.

Дом культуры за апошнія месяцы значна палепшыў сваю работу. Працуюць драматычны, танцавальны і харавы гурткі, ёсць многа амагараў песні і мастацкага чытанія.

Рэпертуар толькі аднаго каньота, які надаўна быў падрыхтаваным самадзейнымі артыстамі, складаецца больш чым з 20 нумараў.

Вялікай папулярнасцю карыстаецца ўдзельніцаў Ванды і Дануты Банасік. Хораша спяваюць яны беларускія песні і песні народаў Савецкага Саюза. Сапраўды на мастацтва выконвае інструментальны дует «Венгерскі танец» Брама, «Паланез» Агіскага і «Крыжачок». Славяцца майстэрствам выканання «Увільскага кадрыля», «Пераплас» і «Лявоніха». Да 40-годдзя ВЛКСМ і БССР ка-

лектыў выхтуе святотныя канцэрты.

У Сноўскім сельскім Доме культуры часта праводзіцца змястоўныя вечары: «Ганаруць сваёй прафесіяй», сустрача з перадавікамі сельскай гаспадаркі.

Нядаўна цікава прайшлі літаратуры веч

НАСУСТРАЧ ПІСЬМЕННІЦКІМ З'ЕЗДАМ

Патрабаванні літаратурнага гуртка

Вершы юнака пачалі друкаваць. Адзінаццаць іх, «Ручаі», даў падставу меркаваць, што аўтар яго мае добрыя здольнасці. У радках гэтага верша ёсць выразныя думкі, трапныя рытмы.

«Сэрца карчабе і куні, Кустоў рассоўваючы зямлю, Цяжкім рэчыва сьнегу, Зайніць — нібы хто сьнега сэрца. Не спыніцца перад гарой, У цёмнай лужыцы не сьнеда. Ён дэсэці выбісе ракой І акіяна разаліцца».

Аўтар гэтых радкоў — малады паэт Павел Вараўнаў — супрацоўнік гарадоцкай раённай газеты «Прамень камунізма». П. Вараўнаў за апошнія гады скончыў вучэбную сярэднюю школу, а потым пачаў вучыцца на заочным аддзяленні журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. Л. Леніна. Ён лепшыя вершы друкуе ў абласной газеце «Віцебскі раён» і ў некаторых рэспубліканскіх перыядычных выданнях.

Поста прыносіць у рэдакцыю раённай газеты шмат паэтычных твораў. Паўстае пытанне аб стварэнні пры рэдакцыі літаратурнага гуртка. За гэтую справу гарача ўстае П. Вараўнаў, яго падтрымаў рэдактар Іван Дзвінскі.

На арганізацыйны сход былі запрошаны пачынаючыя паэты і выкладчыкі беларускай мовы і літаратуры сярэдніх школ. Сярод пачынаючых: Канстанцін Цежа-лоў, Леанід Кузняцоў — трактарысты, Уладзімір Скарыцкі — вучань сярэдняй школы, а зараз марак, Мікалай Зелікоў — каласнік, Леанід Кухараў — на-стаўнік, Аляксандр Баранаў — загадчык Кабашчанскага сельскага клуба, які арганізаваў самадзейны хор і складуў для гэтага калектыву прысёўкі.

Рэдакцыя гарадоцкай газеты ідзе на-сустрэчу пачынаючым паэтам, часта аддае ў іх на распараджэнне цэлыя старонкі. За першы час надрукавана 15 літаратурных старонак з вершамі маладых (мастацкая проза, нахвал, як кажуць, усё лічце ў чарнільніцы). Аб чым шчырэ та-радоцкія паэты? Таматыка іх вершаў самая разнастайная. Але тема працоўнай героікі савецкіх людзей — пераважае. Сярод іншых выдзяляюцца творы Уладзіміра Ска-рыцкіна. Ён піша творы і шчыра. Вось як ён маліе вясну ў вершы «Шпакоўна»:

Завядаў на сук паміж бярэз Хлоп прапавітаў рукою Шпакоўнаю новаю ўзресс.

Сярод твораў пачынаючых паэтаў, якія друкуюцца ў газеце «Прамень камунізма», трапляецца шмат і «літаратурнай сыві-ны», што, вядома, зніжае ацэнку работы ўсяго літаратурнага гуртка. У асобных творах маладых, у тым ліку і вершах У. Л. Скарыцкіна, Б. Цежалова, А. Баранава і іншых часам навірацца мнагаслоўныя рыторыка, не стве вобразнасці. Іншыя з

маладых замыкаюцца ў кола ўласных ін-тымных перажыванняў, і тады не заўважа-юць наваколняга жыцця, не спрабуюць зазірнуць у будучыню.

Работнікам раённай газеты, як і самім пачынаючым, патрабна сур'ёзна дапамога з боку прафесіянальных літаратараў. Што гэта так, можна пераканацца на прыкла-дах.

Малады паэт камбайнер Іван Літвін пі-ша шмат вершаў. Яму самому здаецца, што гэтыя вершы добрыя, пудоўныя. Вось склаў ён «Сенні камбайнера». Прынес ё ў рэдакцыю. А там змяцілі ў газету. Ка-жуць, што твор нічога сабе, бываюць гор-шыя. Тут табе і любоў да тэхнікі, і «шы-рокія стоны», і «спраўненне ружовай за-ры», — чаго ішча трэба? Верш гэты лёгкі чытаецца, а следу па сабе не пакі-дае... Такім, як І. Літвін, патрабна квалі-фікаваная літаратурная кансультацыя, але ва ўмовах Гарадка ёю задаволіць не ў стане ні ўласная «літаратурная крыт-ка» з ліку настаўнікаў, ні кіраўнік гуртка П. Вараўнаў, які сам ішча піша раўноў, а аб дрэннай настаўніцкай справе кансультацыі з крыўдай гавораць многія пачынаючыя аўтары. І першы свой папрок адрасуючы Віцебскаму абласному літаратурнаму аб'яднанню.

Яны лічаць зусім ненармальным, калі з Гарадка на сходы абласнога літаб'ядна-ня выклікаюць аднаго толькі І. Вараўнава, і то з іроніяй. І ў Гарадок нічога і больш во-пытных не прыязджае. Праўда, аднойчы ў Гарадку праводзілася свята песні, на якое былі запрошаны і прынялі ўдзел маладыя паэты з Віцебска, а таксама беларускія пісьменнікі Артур Волскі, Пятрусь Ма-каль і Іван Калеснік. Мінскія, віцебскія і гарадоцкія паэты чыталі свае вершы. Але гэтым літаратурным вечарам уся спра-ва і абмежавалася. Госці з Мінска нават не напелі радзінныя раённыя вершы, не знайшлі часу, каб даць свае парады та-радоцкім пачынаючым.

У нашай рэспубліцы ў кожнай вобласці выдзяляюць дзесяці раённых, гарадскіх і шматраённых газет. І ў кожным з гэтых друкаваных выданняў час-ад-часу паў-лягаюцца мастацкія творы пачынаючых па-этаў і празаікаў. Гэта — сотні, тысячы вершаў, нарысаў, апавяданняў. А хіба ж мы не заўважам, як год ад году ў раёнах растуць, набіраюць больш майстэрства і выходзяць на шырокую літаратурную пра-сторы маладыя таленты!

Накідаць іх па-за ўвагай беларускай пісьменніцкай арганізацыі нельга. З імі трэба часцей сустракацца ў рэдакцыях мя-сцовага друку, скаіцца на літаратурныя кансультацыі і семінары. Расціць іх і вы-хоўваць — задача кожнага вопытнага лі-таратара, майстра мастацкага слова.

В. КОМКА.

НАСПЕШНАЯ СПРАВА

Характэрна, што ў сучасны момант значна змяншаюцца маладыя аўтары усё больш і больш заўважлівыя сабе. Таму пы-танне аб выхаванні літаратурнай моладзі вельмі надзённае і хваляючае. Камісія па ра-боте з маладымі пры Саюзе пісьменні-каў Беларусі публічна не задавальнае ўзрослых патрабаванняў сённяшніх дзён. На парадак дня ўжо больш сур'ёзна ставіцца пытанне арганізацыі гэтай справы. Аб гэтым сведчыць надрукаваны ў газеце «Літаратура і мастацтва» ад 2 жніўня 1958 г. артыкул А. Асіпенкі «Ма-ладзі ідуць у літаратуру». Ён узяў за тэму пытанне арганізацыі работы з маладымі. А. Асіпенка зазначае, што на працягу апошніх год наглядзецца значны прыток новых талентаў у розных жанрах літа-ратуры і выказае думку аб стварэнні за-мест камісіі па рабоце з маладымі рес-публіканскага літаратурнага аб'яднання маладых і пачынаючых літаратараў.

Падтрымліваючы прапанову А. Асіпен-кі, хачэцца б выказаць некалькі мерка-ванняў аб структуры рэспубліканскага аб'яднання і арганізацыі яго работы. На нашу думку туды павінна прымацца адпаведная мера, якая праявіла сабе ў тым ці іншым жанры, але не члены Саюза пісьменнікаў.

Работаю такога аб'яднання, напэўна, бу-дзе кіраванне праўдзінаю аб яго рабоце аўтары, выбранае з саіх маладых літа-ратараў. Работа рэспубліканскага аб'ядна-ння будзе праходзіць пад непасрэдным на-глядом Саюза пісьменнікаў рэспублікі.

Нажадана, каб аб'яднанне мела свой друкаваны орган. Для гэтай мэты яму трэба будзе выдаваць літаратурны дадаток да часопіса «Маладосць» або бі-бліятэчку «Маладосці».

Маладыя літаратары могуць стаць чла-намі рэспубліканскага аб'яднання па ре-камендацыі літаратурных аб'яднанняў пры абласных газетах, раённых, гарадскіх, лі-таратурных аб'яднанняў пры ВНУ і завод-скіх, якія добра ведаюць рэкамендуема-га, што правяць свае бесспрэчныя літа-ратурныя зборы. У сваю чаргу рэспублі-канскае аб'яднанне маладых будзе абав'язана даваць характэрныя рэкаменда-цыі для паступлення ў свой час маладога літа-ратара ў Саюз пісьменнікаў рэспублікі.

Пытанні росту літаратурнай змены, выяўлення новых талентаў і арганіза-цыі работы з імі павінна стаць на абмерка-ванні IV з'езду пісьменнікаў рэспублікі.

А. ЛЯПІЧ, студэнт філфака БДУ.

На абмеркаванні — надзённыя пытанні

У секцыі крытыкі

У Саюзе пісьменнікаў БССР адбыўся сход крытыкаў і літаратурнаўцаў, на якім абмеркавалася пытанне аб падрыхтоўцы да пісьменніцкага з'езду і задачах літа-ратурнай крытыкі.

Старшыня бюро секцыі крытыкаў і лі-таратурнаўцаў У. Юрэвіч у сваім вы-ступленні адзначыў, што ўсе нашы газеты і часопісы павінны ўдзяліць самую вялі-кую ўвагу падрыхтоўцы да з'езду, ас-цяглена надзённым пытаннем літа-ратурнай крытыкі. За галы паміж з'ездамі на-шы крытыкі і літаратурнаўцы выпусцілі невялікае літа-ратурнаўцаў. Але трэба прызнаць, значнае прамоўна, што кры-тыкі мала робіць для распаўсюду і асве-тлення праблем сучаснай літаратуры. Пе-радз'ядзубская дыскусія разгортаецца ў нас слаба. У гэтым, безумоўна, вялікая доля віны секцыі крытыкаў і літа-ратурнаўцаў.

Значна больш, чым зроблена, маглі зра-біць і нашы друкаваныя органы, якія з-недасаткова асвятляюць падрыхтоўку да пісьменніцкага з'езду. На нашу прамоў-ку, праблема крытыкі асвятляецца ў друку аднабокова. Акрамя агульнай раз-мовы пра становішча літаратурнай крыт-кі, трэба сёння на поўны голас гаварыць канкрэтна аб творчасці нашых пісьмен-нікаў і паэтаў.

Наша крытыка, гаворыць прамоўца, у дзярду перад чытачом. Яна мала закрэ-пае праблемы сучаснасці, мала аналізуе новыя творы ва ўсіх жанрах. Таму перадз'яд-зубскую дыскусію павінна весті на старонках друку па канкрэтных пытаннях становіш-ча і развіцця літаратуры, а не зводзіцца да асобных вукіх тэм і праблем. Асабліва пільна ўвагу на чым крытыкаў патрабуе распаўсюду станаўлення і развіцця метаду сацыялістычнага рэалізму ў беларускай лі-таратуры.

У абмеркаванні пытанні прынялі ўдзел Алякс. Аламовіч, Янка Казека, Уладзімір Нафед, Алякс. Асіпенка, Пятро Прыходзь-ка. Яны гаварылі аб тым, што друкаваць і што будзе надрукавана да з'езду пісьмен-нікаў на старонках часопісаў «Полдыня», «Беларусь», «Савецкая Отчизна», «Ма-ладосць», газеты «Літаратура і мастацтва». Трэба адзначыць, што на старонках нашых часопісаў ішча няма шырокай размовы па важнейшых праблемах літаратурнага жы-цця. Прамоўцы заклікалі заўвагі адрас-ваць часопісам, газетам «Літаратура і ма-стацтва», газетам, якія ў асвятленні мо-лодзі пытанні літаратурнага жыцця перад з'ездам нашаму друку не халае баявісці ў барацьбе за ідэйны рост і высокую ма-

стаўку якасці нашай літаратуры, умаца-ванне іх сувязі з жыццём народна.

Трэба сказаць, што сход секцыі крыт-кікаў па такому важнаму пытанню, як падрыхтоўка да пісьменніцкага з'езду, мо-гаў быць больш актыўным і арганізаваным. На сходзе не прысутнічалі чамусьці многія крытыкі і літаратурнаўцы.

Пытанне, якое абмеркавалася на сходзе секцыі крытыкі, — адно з важнейшых пы-таньняў работы ўсёй нашай пісьменніцкай арганізацыі напярэдні IV рэспублікан-скага і III Усеагульнага з'езду пісьменні-каў. І бюро секцыі крытыкаў павінна зра-біць усё для таго, каб кожны з членаў секцыі прыняў свае актыўны ўдзел у пе-радз'ядзубскай рабоце на старонках наш-га друку.

У секцыі прозы

У секцыі прозы былі абмеркаваны пер-шыя апавяданні маладых празаікаў І. Па-шнікіна, А. Марціновіча, Г. Салпыкі, У. Шышка. Ва ўступным слове Т. Халкевіч адзначыў, што празаікі самага маладога пакалення актыўна і даволі плынна спра-буюць свае сілы ў буйных жанрах. Радуе тое, што іныя бачыць стаяць да нашай сучаснасці, вылучаюць не і праўдзіна ад-засяўленыя ў сваіх творах. І. Пашнік вы-ступіў у часопісе «Полдыня» з апаве-сцю «Чычак», у якой цікава і з веданнем справы апавядае пра хвалючыя падзеі ў калгаснай рэспі. А. Марціновіч надзе-раваў апавесць «Надзея». На думку пра-моўца, гэты твор таксама будзе прыблізна сустраць чытачом, бо ў ім ідзе гаворка пра нашых сучаснікаў, якія завалі свой лёс з годарам, з прамысловасцю.

З першымі буйнымі празаічнымі твора-мі выступілі Г. Салпыка, У. Шышкі, М. Гро-дзецкі. Адзначыўшы агульны рост майстэрства маладых, Т. Халкевіч кінуў папрок у адрас «Літаратурнай газеты», якая нядаўна ў адным са сваіх перадавых артыкулаў зая-ла да нуля першыя вынікі працы некаторых нашых маладых аўтараў. Шмат якія факты сведчыць аб тым, што новае па-павенне, якое ідзе ў беларускую літа-ратуру, не супакоіваецца на дасягнутым, вучыцца, удасканальвае сваё майстэрства. Тое, што надрукавана ўжо, заслугоўвае больш уважлівага, сур'ёзнага і прышчып-нага размовы.

У. Дзмітравіч гаворыць пра апавесці І. Пашнікіна «Чычак», адзначыўшы разналі-чывасць добрае апаляванне мовай і творчую актыўнасць маладога аўтара. І. Пашнікаў усё гэта апавесцю ўжо надрукаваў не-калькі апаўданаў. Трапная абмеркаўка вобразна, сваё бачанне жыцця, шчыра апаві-заная прырода пакупляючы чытача. Асноўны недахоп апавесці «Чычак», на-

думку прамоўца, заключаецца ў тым, што лі-тэрыянык месцамі прыметна замаўраджае дзею. Шмат праранжыў выключыць па-воні асноўнага героя апавесці Кузняцоў. Чытачу невадама, што гэта за чалавек, чаму яго выбралі старшынёй калгаса.

Р. Сабалеўка спыніўся на апавесці А. Марціновіча «Надзея», адзначыўшы ім-кнне аўтара па-свойму адлюстраванне важ-нае падзеі, якая адбылася ў нашай прамы-словасці, лакалічна і разам з тым ухваля-ючы расказаць аб жыцці сваіх герояў. А. Марціновіч упершыню выступіў у буй-ным творам, і адсюль, мажліва, у яго на-раецца некаторыя паспяхоўнасць у распра-цоўцы тэмы, незавершанасць кампазіцыі. І хоць у апавесці ёсць сваёсабытны по-гляд на жыццё і людзей, аўтару неабходна ішча працаваць над ёю.

Б. Бур'ян закрануў агульныя праблемы жанра невялікай апавесці, які патрабуе ад пісьменніка выключнага ўмення будаваць кампазіцыю твора, апраўдваць паводныя сваяго героя.

І. Сарытаў выказаў думку, што першая частка апавесці А. Марціновіча, паддзельна ў выглядзе дзённіка, у мастацкіх адносінах значна цікавейшая. Вільца, твор толькі выйтраў бы ад таго, калі б і другая частка была паддзельна як дзённік.

Я. Брыль, агадзіўшыся з папярэднімі прамоўцамі, гаварыў пра неабходнасць больш патрабавальна стаяць да маладых і тым самым дапамагаць ім у творчым росце. Той, хто уважліва чытаў апавесці «Надзея» А. Марціновіча, «Калі ў сэрцы ясна» Г. Салпыкі ці, скажам, «Назаўсёды» У. Шышка, бачыць, што такая дапамо-га неабходна. Г. Салпыка, напрыклад, таксама вярта яшчэ паправаў над сваёй апаве-сцю, бо яна не паабудана тэхнічнай неа-дасцю, як расцвітае, месцамі ё ё герод дзейнічаючы наасуперак жыццёвай праўде. Цалкам жа апавесць заслугоўвае сур'ёзнай увагі. Тое ж можна было б сказаць і пра апавесць У. Шышкі «Назаўсёды», калі б ён, улічыўшы заўвагі старшынёў тавары-ства, што былі зроблены пры абмеркаванні першага варыянта апавесці, паправаў над ёй ішча больш, удасканальваў яе кампа-зіцыю, дамогся больш яркай абмеркаў-ка вобразаў.

Спыніўшыся на далатых якасцях і не-дахолах разглядаемых твораў У. Карпаў адзначыў, што секцыя прозы можа і павін-на цікавіцца далейшым лёсам твораў, якія ўжо надрукаваны ў часопісах. На шлюх першай апавесці ёсць шмат пера-школа, і мы павінны дапамагчы аўтарам пераадолець іх. Прамоўца зрабіў шмат заўваг па творах маладых аўтараў.

І. Пашнікаў, А. Марціновіч, Г. Салпыка падзякавалі за выказаныя на секцыі заў-вагі і парады.

Змястоўна і разнастайна

Шырыні творчых інтарэсаў — вось чым перш за ўсё прывабівае кніга Рыгора Шкрабы «Сіла слова». Гэта — першая кні-га крытыка, да сабра на лешае з таго, што друкавалася на працягу дзесяці гадоў плённага супрацоўніцтва яго ў літаратур-ных друкаваных органах.

Аднаўважым творы дзясцінак пасоб-ных крытыкаў аб стая крытычнага фрон-та, мы амаль зусім не цікавімся сродкамі, якімі карыстаюцца аўтары для выяўлення сваіх ідэй, не звязваем на жанравы бок крытыкі. І ці не таму кнігі крытыкаў па сваіх фармальных адзнаках выходзяць вельмі падобнымі адна на другую, нібы на-пісаныя адным чалавечам? Кніга Р. Шкра-бы выдзяляе вылучаюцца сярод крытыч-ных кніг апошніх гадоў, якія ўсё часцей (і та-ра рэдасна) павяляюцца ў вітрынах кні-гары і на паліцах бібліятэк. Багачэ зместу ў ёй добра спалучана з жанра-вай разнастайнасцю.

У кнігу «Сіла слова» ўключаны і дасле-даванні і крытыка-біяграфічныя нарысы, і праблемныя артыкулы, і агляды твораў для дзяцей, і рэцэнзіі, і праводы да кні-гі, і спробы стварэння літаратурнага партрэта пісьменніка, і кароткія нататкі для ка-ляндара літаратурных дат.

Цікавацца самымі рознымі літа-ратурнымі з'явамі, Р. Шкраба імкнецца ад-засяўляць іх у сувязі з гістарычным перыядам, да якога яны належыць. Творчасць пі-сьменніка крытык характарызуе перш за ўсё тым, як ён умее адчуваць час, разумець хаду яго, г. зн. высвятляе тое, наколькі пісьменнік сучасны пэўнаму перыяду гі-сторыі, наколькі шчыльна звязаны ён з жы-ццём народа. Гэтым вызначаецца партыйны надыход крытыка да свай творчасці, што заспамагае яго ад суб'ектывізму і аддз-леных разважанняў. Крытык не безуваж-ліва да спецыфічных асаблівасцей ма-стацкай творчасці, аднак кожны твор ён разглядае ў адзіноце яго ідэйных і ма-стацкіх вартасцей, хоць, можа, і не заўсё-ды з належнай глыбінёй.

Нельга не адзначыць і такую харак-тэрную асаблівасць кнігі, як яе публіцы-стычнасць, якая выражаецца ў імкненні крытыка звязваць кожную сваю размову, да якога б далёкага перыяду гісторыі яна не адносілася, з сённяшнім, надзённымі задачамі літаратурнага жыцця. Праўда, праць, выкладчыкі твораў пра нашу су-часнасць, у кнізе мала, але заслугоўвае ўсяляк уважліва тая акалічнасць, што большасць артыкулаў, у якіх вывучаецца вопыт нашай літаратуры, так ці інакш звязана з надзённымі задачамі літа-ратур-нага працэсу і не страціла свайго зна-чэння сёння.

Тут перш-на-перш варт назваць арты-кул «Характар у апавяданні». Назіранні Р. Шкрабы над беларускім апавяданнем далі яму магчымасць павесці грунтоўную размову пра некаторыя асаблівасці гэтага складанага жанру — пра ўзненне пісьмен-ніка ствараць жыццём, непаўторны, пси-халагічна абгрунтаваны характар чала-века.

Апавяданне Я. Брыля «Галія» крытык разглядае як прыклад стараннага адрбу-пісьменнікам мастацкіх дэталей для аб-меркаўкі вобразаў людзей, што дае паста-ву зрабіць зусім слушны вывад аб тым, што нават непрыкметны адрас «рысы, звычкі, якія непадарана не выяўляюць унутраныя любіць героя... павінны раскры-

ваць тое галоўнае, што хоча вышчпіць пісьменнік у характары свайго героя». На прыкладзе ж апавядання І. Дубоўскага «Тодар Хвощ» аўтар артыкула вельмі пераканаўча праводзіць думку аб тым, што пісьменнік павінен выбраць з мноства прадметаў, якія яго акружаюць, толькі самыя важныя і неабходныя для больш поўнага і глыбокага раскрыцця вобраза.

Увагу крытыка прыцягнулі творы І. Шамякіна, А. Васілевіча, А. Кулакоўска-га, Я. Васілевіча — самых роных па сты-лявым асаблівасцям апавяданняў. І гэта надала артыкулу характар цікавай га-тэрыяльнай размовы аб бязьм жанры нашай літаратуры, аб яго росквіце. Аўтар пад-крэслівае, што трэба, каб кожнае апаве-данне «вырашала або ставіла жыццёва-важныя праблемы, каб кожны яго вобраз меў тыповы рысы, каб характар чалавек-ка вынікаў з яго найбольшай паўнатой».

Той жа чыту, гаспадарскі клопат кры-тыка пра кожную большую ці меншую з'яву нашай літаратуры адчуваецца і ў рэцэнзіі на зборнік апавяданняў М. Лу-пскава «Палдыня». Гэта не фармальны водгук на новую кнігу з голым пераікам зместу, як звычайна выгледзяць рэцэнзіі, а аргументаваная размова пра сваёсабы-тнасць таленту шырокага беларускага пра-зіва. Раскрываючы гэтую сваёсабы-тнасць, якая вызначаецца імкненнем М. Лупскава да змястоўнай псіхалагі-чнай дэталі, крытык паказвае сродкі вы-яўлення гэтага імкнення. Значнае месца ў рэцэнзіі займае разгляд дыялогу, які ў лепшых апавяданнях М. Лупскава вельмі добра служыць раскрыццю чалавечых па-чущаў.

«Творчасць не складаецца з адных удач», — паўтарае крытык даўно вядомай ідэію, каб кіруючыся ёю, спакійна, до-кавана, пераанатава дапамагчы і пісьме-ніку, і чытачу разабрацца ў ідэйна-ма-стацкіх вартасцях кнігі. Ён заўвагае прыхільнасць М. Лупскава да літа-ратур-най схемы, якая пераходзіла пісьменніку стварыць вобраз інжынера Ваўціна ў ад-наўважэнне аўтарскага домслы ў «Па-лдыня» пра кніжнік, акая прыводзіць да ідэйнай невыражанасці твора. І не толькі заўвагае, але і спрабуе высветліць пры-чыны выяўленых недахопаў, апраўдваючы іх часткам прызначэнне крытыкі, як дарэ-ці, сябра творчасці.

Шэсць рэцэнзіяў уключыў Р. Шкраба ў кнігу. Кожную з іх крытык імкнецца зв'яз-ваць з пэўнай праблемай, каб разгарнуць сапраўдную творчую размову.

Коласавскую трылогію «На ростках» выдатыч з'яву савецкай літаратуры — крытык разглядае як твор, якому «выма-ў» выдатны лёс пачаць новую старонку ў развіцці, узначаліць станаўленне вялі-кай прозы. Р. Шкраба ўвёс свой крытыч-ны пафас накіроўвае на тое, каб паказаць, як народны паэт Беларусі «адолеў» на кан-ве мастацкай біяграфіі аднаго чалавек-ка напісаць ішчы твор пра жыццё і бараць-бу цэлага народа», скарыстаўшы для ўвасаблення сваёй ідэйнай здуму багатымі і разнастайнымі мастацкімі сродкамі. Праўда, крытык не найшоў далей пераліку гэтых сродкаў і не раскрыў усё іх багацце, коласавскай неаўторнасці. Праваўна заўважым, што прастаў сужытай будова трылогіі, выкарыстанне Я. Коласа саты-ры для тымпалізацыі некаторых жыццёвых з'яў, тонкае адуванне ім мовай народа, Р. Шкраба па сутнасці абмежавана гэ-тымі беглымі заўвагамі. Шырокае ж га-

ворка пра мастацкія сродкі пісьменніка, якому крытык умее весті, ліній раз па-пвердала б саўшчасна і грунтоўнасць выказанай ім думкі аб тым, што Я. Колас у сваёй трылогіі «з пазіцыі сацыялістыч-нага рэалізму паказаў, што толькі рэвалю-цыйным шляхам можна знішчыць стары сацыяльны несправядлівы лад і на яго месцы пабудавць новы грамадскі парад-ка». Трылогія «На ростках» дае погляд да шырокай размовы аб разнастайнасці метаду сацыялістычнага рэалізму.

У рэцэнзіі на кнігу вершаў М. Тэнка «У дарозе» крытык трапіна заўважыў ха-рактэрную для творчасці паэта рысу-ваць звысім і сапраўдным творчым не-палаю, адзначаючы на самым разнастайным падзеі жыцця, як іранічна, вызначыў, што «М. Тэнка — паэт з ярка выяўле-ным самабытным лірычным голасам». Здавалася б, што раскрыццё ўсёй глыбін-няй самабытнасці аднаго з арыгі-нальных літа-ратурнаўцаў сацыялістычнага рэалізму крытык і павінен быў занадта. Аднак жа на справе ён абмежавана «ме-менціраваннем пасобных вершаў паэта, у якіх прысутнічае філасофскі рэдуцт ці эпічная суровасць фарбаў, ці ледзь пры-кметная ўсмішка».

Выказаны Р. Шкрабам у рэцэнзіі пра «Нарысы гісторыі беларускай савецкай лі-таратуры» папрок яго аўтарам у тым, што «за агульным разважаннямі пра таматы-ку твораў часам паікае, а та і зусім не-магчыма ўвазіць, чым жа адін твор ат-роўніваецца ад другога, у чым падобны або непадобны адін твор да другога», можа быць адрасаваны ў некаторай ступені само-му крытыку. Назваўшы сваю кнігу «Сіла слова», Р. Шкраба мала пакаліваецца пра-тое, каб апраўдзіць гэтую назву, бо гавор-ка аб слове, як першаэлементе мастацка-га твора, вядзецца не на поўны голас. А што яна магла быць такой, сведчыць леп-шыя артыкулы кнігі: «Пудоўная вярта-пазіі», «Тры пазмы Я. Купалы», «Харак-тар у апавяданні», рэцэнзіі «На розным урэфіні» і «Замечкі на палях».

Назвавая спілка «Замечкі» шырокае рэцэнзіі на «Нарысы» напісана прышчып-на, докавана, смела і разам з тым у ст-рыманых танах, з павягай да працы цалага калектыву аўтараў. У гэтым артыкуле Р. Шкраба прастаў удумлівым літа-ратур-наўцам са сваім поглядам на многія з'явы нашай літаратуры. Крытык заціка-віўся істотным пытаннем гісторыі белару-скай літаратуры, якія не знайшлі на старонках «Нарысаў» зважальнага вы-яўлення або асветлення, часам, аднабо-ва і напярэплена. Гэта, перш за ўсё, спростанае і бяздоказнае тлумачэнне яго аўтарамі ўплываў і традыцый у творчасці некаторых беларускіх пісьменнікаў. Гэта і беспастаўная спроба разглядаць той ці іншы стылёвы прыём ці вобраз ізвільна ад усёй ідэйна-мастацкай сістэмы твора, і прымітыўнае разуменне асаблівасцей пісьменніцкай працы.

Крытык абурэцца і супраць універса-лізма аднак, шаблоннасці фармулёвак, якія ў «Нарысе» з аднолькавым поспехам прыкладваюцца да зусім розных твораў, блізкіх толькі тэматычна. Не могуць працы моцна паў-шраг істотных неа-дхопаў, уласцівых «Нарысам». Р. Шкраба не закрэслівае пры гэтым усёй кашто

А. ЛАДЫГІНА

„Чарадзейка“ на беларускай сцэне

Адказную задачу паставіў перад сабой Тэатр оперы і балету, узяўшы за пастаноўку оперы „Чарадзейка“ Чайкоўскага, якая параўнальна рэдка ідзе на нашай сцэне. Опера гэта, напісаная ў 1887 г., пасля стварэння кампозітарам двух версій яго самабытнасці — оперы „Яўген Анегіж“ і Чароўнай сімфоніі, змяняючы сабой інтэнсіўна творчыя шуканні і з'яўляючыся новай і вельмі своеасаблівай створкай опернай творчасці Чайкоўскага.

Трывалішы, па сутнасці, бытавы канфлікт драмы І. Шпажынскага Чайкоўскі здолеў узяць да ўзроўню сапраўднай трагедыі, якая ўзнікла на фоне карцін шырокага волжскага раўдолья адзін з цудоўнейшых вобразаў рускай жаночай душы, якая супрацьстаяла няволі. Кампозітар у вобразе Настасі глыбока хваляваўся трагічнай барацьбаю чалавечкага характа за свабоду і жыццё. Акадэмік Б. Асаф'ев назваў „Чарадзею“ рускім сімфанічным раманам аб рускай дзявочай душы.

У гэтай оперы нам дорага яшчэ і тое, што тут ярка гучыць пратэст супраць сацыяльнай няроўнасці, супраць прынятай чалавечай годнасці, „табеля аб рангах“ у праўленні пачуццёў, у душэўным жыцці чалавек. „Кума-чарадзейка“ гніе як дзяржа чужога і свету, змагаючыся з ім, сама з'яўляецца ўвасабленнем радаснага, вольналюблага народнага разумення жыцця.

Світанні лёс „Чарадзеі“ склаўся нешчасліва. Неахайнасць пастаноўшчыка, нават архайчасць тэксту лібрэта, а галоўнае — неразумнае выкананні залуму кампозітара, якая выходзіць далёка за рамкі звычайнай опернай мелодрамы, — усё гэта стварыла „Чарадзею“ рэпутацыю вяселля перагараючага спектакля. Вялікая эмацыянальная напружанасць музыкі патрабуе ад выканаўцаў руплівай папярэжнай работы, вялікага майстэрства ў размеркаванні калымінацыйных момантаў, тонкага пачуцця меры, разумення таго чароўнага „дэз-дэз“, за якім каліцца аб пачынаюцца сапраўднае мастацтва. Наспіванае нарастанне і абвастранне страстей, драматычнае напружанне дзення, якая ўсё ўзрастае, патрабуючы пры світанні увасабленні твора абавязковых змяшчальных часуў, свайго роду перадышак, наяўнасць якіх дае магчымасць захоўваць увагу слухачоў.

Ленінградская пастаноўка „Чарадзеі“, ажыццэўшая ў сакавіку 1941 г. у тэатры імя Кірава дырэктарам А. Паўлюшкім і ржысёрам Л. Баратыявым (імя тэкст быў напісаны пазям С. Гарэцкім), па сутнасці справы, абвясніла аб другім нарадзіўся бессмертнага твора Чайкоўскага і развела міф аб яго неспісванасці, „перепертаўнасці“ і г. д. Тым не менш цудоўная, незвычайна багатая мелодычна, сярэдня цяплом чалавечка пачуцця, музыка „Чарадзеі“ ў многім яшчэ застаецца невядомай масаваму слухачу. Оперны тэатр часта лічыць за лепшае існае на працягу тэатраў і многіх іншых застаецца невядомым шлэху. Навошта рызыкаваць, ажыццяўляючы пастаноўку складанага і, можа, нават супярэчлівага твора; ці не прасцей ставіць тое, што дэсцігоддзімі трывала ўкраіналася ў рэпертуары?

І з гэтага пункту погляду варты падтрымаць калектыў опернага тэатра і яго мастацкае кіраўніцтва, якія смела вырашылі складаную творчую задачу. Спектакль атрымаўся добрым, ён хваляе слухачоў і прыняты імі.

Пераднёе ржысёрскае трактоўка твора (ржысёр-пастаноўшчык — А. Марал) кожны вобраз мае свай дэкладна акрэслены малюнак, сваю логіку развіцця.

Назвавай уражак першае дзенняе спектакля — яркае, скарпітае, каларытнае, з кантрастна наражаным народным песнямі і на гэтым фоне — асабістая драма гераіні.

Добра, у адзіным світанні тэмне ідзе другая дзень — паказ людзей, якія супрацьстаяць Куме. Папрок можна зрабіць, бадай,

толькі ў сцэне павялічанае разгневанне ніжэйшага, якія ламаюць плот і праследуюць княжскую чалавек. Ужо вельмі „па-тэатральнаму“ размахваючы ім дубінкамі, вельмі аднастайна трымаючы на сцэне. Між іншым, такое праз меру „опернае“ размахваю дубінкамі прыкметна і перад выхадом князя Мікіты ў першай дзень.

Трэцяя дзень, якую так любіў сам Чайкоўскі, больш за ўсё захапляе слухачоў. Імяна тут ва ўсёй паўнае праяўляюцца душэўнае хараво Кумы. Супрацьстаячы неўтаймаванай страці. Князь, яе сэрца ўсё машыні і машыні імкнуча да ўзаемага каханню, за якое актывна змагаецца і гатовы на самажыцю. Князь Юры не можа быць пакарывым той вялікай маральнай сіле і прыгажосці, якая, па словах

На задку: сцэна са спектакля „Чарадзейка“.

Чайкоўскага, тоіцца ў глыбіні душы гэтай „стужачкай бабы“. „Яна мошная жаночая натура, якая ўмее пакахаць толькі раз і назавешы і ў ажыццэў таго чароўнага ў аэроку. Настася размысцала сваю сілу на дробную манету, т. з. н., забавлялася тым, што палобна ўдольваў у сабе ўсіх, хто трапіў... Але з'яўляецца той, каму суджана закарніць лепшыя струны яе сэрца, якія да гэтага часу маўчалі, і яна праяўляецца. Намі не выпадкова прыведзены словы самога Чайкоўскага з яго пісьма да першай выканаўцы партыі Кумы Э. Паўлюшкі. У іх аблічча „чарадзеі“ ахарактарызавана ўсебакова, шматпланова. У оперы Чайкоўскі паступова ўзбагачае яго ўсё новымі і новымі штырхамі.

І, можа, з гэтага пункту погляду ржысёру варты б яшчэ раз прадумаць сваю трактоўку вельмі жыццёвага і прадзівага пастаноўшчыка пакрэсліць сілу і чысціню першага сапраўднага пачуцця, якое абудзілася ў душы Настасі. Але ці трэба забавляць вобраз „чарадзеі“ жыццёвай пачуцця, прадзіваці і рабіць з Кумы, гаспадыні завяджата дзяра, дэду не ўвасабленне сціпласці? Ржысёр нбы бачыўся і раптам не паверць у чысціню не кіхана да Княжыча. А раптам запалодзіць яе ў блажі намерах? Гэтыя думкі ўзнікаюць ужо ў першай дзень і, асабліва, у сцэнах з Князем і Княжычам з трэцяй дзень.

Характэрная дэтал: у сцэне Княжыча з Кумой, у момант калі Юры адкрывае пол дэкла на намерам забіць Настасю, у кляры Чайкоўскага ёсць ржысёрка, што Кума, дэчы на паспелі і распілічаны каўнеры, смела глядзіць на Княжыча. У спектаклі г гэты трохі фрывольны, але прадзіва і эпідэнт. Шкада толькі, што ў сцэне вышучаны музычны матэрыял, які дапамагае больш поўнаму раскрыццю вобраза Кумы. Яна не адразу ідзе на адкрыты прымяне з Княжычам, не адразу ўпровае выслушак не апраўдані, як гэта зроблена ў спектаклі.

Асноўная ідэя оперы — перамога душэўнай высакорданнасці і чалавечай сілы жа-

ночга каханню, якое пераадолае стыхійны наплыў драпежных страстей, — праведзена ў спекталі дэстаткова поўна. І дэрамна ржысёр, відаць, маркуючы, што ідзе не зусім дэвелана да слухачоў, прыбгае ў чароўнай дзень да яўнай нацяжкі, пакідаючы загінуюшю Куму дэчы на сцэне, а не скідаючы яе па загаду Княгіні, „у Аку, у вір чорны“ (як сказана ў Чайкоўскага). Сцвярджэнню ідзі гэта ніколі, не дапамагае (яна і без таго выразная), а вось самому ржысёру і акцёрам цэла Настасі, якое ляжыць на сцэне, прычынае непатрэбныя клопаты яго — трыба ўсяляк маскіраваць ад ржысёрнага Князя, які шукае ўзрадзены „чарадзею“, не верачы паведамленню аб яе смерці (каб паве-рыць — дэстаткова паглядзець на труп, які

Фота Ул. Крука.

тут жа ляжыць), і ў гневе кяўтольнай страці забівае сына.

Дарчы, чароўная дзень наогул найменш удала ў пастаноўцы. У значнай ступені гэта таумачыцца асабістаю само партытура Чайкоўскага, у якой цэнтральнай, калымінацыйнай з'яўляецца, безумоўна, трэцяя дзень. Страці ўжо так напружаны, што яшчэ наватшы тонуць у чароўнай дзень іхнае называюць пачытка. Трыба вялікае майстэрства ржысёра і дырэктара, каб урата слухачоў не слабна. Намажы, гэта не зусім удалося пастаноўшчыкам. З нейкага моманту пачынае гучыць непаруфны кантэкт слухача з акцёрамі, які не слабеў на працягу трох першых дзён. Яго ўвага акцываецца рассэннай. І смерць Настасі, і гібель Княжыча, і вар'яцтва старога Князя ўжо не хваляюць. Цяпер пачынаецца з іхнае разглядаць светляныя эфекты, са-чыцца за тым, як бура вырывае дрэвы з карэнем, пачынаецца шквэляць тым, што гэта „выдуванне“ на сцэну для завяршэння карціны жахаў наваляццям — дым, пара або пылі і да т. п.

Трыба сказаць, што наогул тут пачуццё меры парушана, вельмі доўга бліскае маланка, вельмі многа „пылі“ вышучаецца на сцэну, мітусяцца па сцэне спакатку Княгіня, а потым Князь і калі звар'яццелі ад гора стары Князь кідаецца ў зямлю і за тым скачываецца з узгорку, трохі перавярнуўшы пры гэтым, у глядзельнай зале міжволі смяючыся.

На выхадзе з тэатра мне давялося пачуць размову з'яўчак, відаць, студэнтка. Адна з іх сказала: „І чаму гэта, калі глядзела ў „Шаркай нявесце“ сцэну смерці Марфія, я плакала, а тут мне ніколікі не было шкада? Над гэтым пытаннем варты задумацца і акцёрам і ржысёру. У чароўнай дзень жонка нешта перагледзець, нешта змяніць — і гэта фінал будзе яшчэ цэпце оперы.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Заўвагі чытачоў Мае прапановы

Нядаўна ў газете „Літаратура і мастацтва“ быў амешаны артыкул Е. Ракавай „Тыдзень ядзіўна тут праводзіліся арганізацыйныя мерапрыемствы па ўмацаванні працоўнай дысцыпліны, будаўніцтва ферм і г. д., а ў мінулым годзе ў гэтай артыкул быў выдзелена на кожны працэдэнь на 2,5 кілаграма аэбожа, па 9 рублёў грашма. Кожны калгасны двор тут атрымаў у сярэднім па 120 кілаграмаў цукру. У час разліку з калгаснікамі за працадні магазін Індураката сельпа за адзін дзень прадаў 46 радыёпрыёмнікаў. Паджа сабе ўявіць, што гэты ж калгас да апошняга часу не меў свайго клуба. Тым не менш, і праўленне калгаса, і самі калгаснікі ў такім становішчы абываюць вельмі. У мінулыя гады людзям было не да гэтага. Пытанне будаўніцтва клуба паўстае толькі тапер, калі людзі адвалялі больш поўна свае матэрыяльныя патрэбы. Так адварылася ў многіх калгасах нашага раёна. Сельсаагаспелі ўзнісла будаўніцтва клубы. Гэта не проста клубы, а цудоўныя будыні накіталі палацаў. У іх укладваюцца вялікія сродкі і многа працы.

Будзе мураваны двухпавярховы клуб на 350 месці і калгас імя Сталіна. Вялікі клуб будзе калгас імя Калініна, ад яго не адстае калгас „Першае мая“, „Новы шлях“ і інш. Днімі будзе здавацца ў эксплуатацыю мураваны клуб на 400 месці ў калгасе „Расія“.

Здавалася б, калі калгас мае жаданне, мае магчымасці, сродкі, рабочую сілу, дык чаму б не будаваць клубу? Але на справе не так усё лёгка. У райвыканкомах, у аблвыканкомах, у Міністэрстве культуры захавалася яшчэ старыя парадкі і стары погляд на пытанне будаўніцтва калгасных клубу. Часта бывае так, што абласны і раённыя арганізацыі аказваюцца зусім бездапаможнымі, калі да іх звяртаюцца па гэтых пытанніях. Вось прыклады.

І. БАЛОШІН,
наrodnы артыст БССР.

Саракагоддзе сцэнічнай дзейнасці

Народны артыст СССР У. Уладзіміркі — адзін з найбольш вядомых майстроў сцэны нашай рэспублікі. Ён карыстаецца гарачай пашанай у глядачоў за выдатны талент і высокую творчае натхненне.

Актыўны ўдзельнік мастацкай самадзейнасці ў дэбкім мінулым, ён набыў сапраўднае мастацкае стаўленне на сцэне тэатра імя Янкі Купалы. У стварэнні сілы гэтай тэатра артыст адграў выключную ролю.

У. Уладзіміркі — спадарожнік творчых поспехаў гэтага тэатра, стваральнік цудоўных вобразаў як у савецкім, так і ў класічным рэпертуары.

Вобразы Леопольда Гушкі, Давіда Дрыла, Усёва і многія іншыя — сведчанне выдатнага майстэрства, багатага творчай культуры артыста, яго гарачай прыхільнасці да мастацтва сацыялістычнага рэалізма.

Уладзіміркі Іосіфавіч вядзе і вялікую грамадскую працу, асабліва ў галіне шэфства над Савецкай Арміяй.

У сувязі з 65-годдзем з дня нараджэння і 40-годдзем сцэнічнай дзейнасці, Міністэрства культуры БССР і Беларускай рэспубліканскай камітэт прафсаюза работнікаў культуры ўзнагародзілі артыста Ганаровай граматай.

Музычны лекторы

Пачаў сваю работу музычны лекторы пры Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Адыліцы першы лекцыя-канцэрт. Для школьнікаў Мінска прыгатавана лекцыя на тэму „Як слухаць і разумець музыку“. На вучыцця Мінскага савурсаўскага вучылішча праслухалі лекцыю „Гісторыя вальса“. У Мінскім Палацы культуры прафсаюзаў прыгатавана лекцыя „Руская і беларуская песня“, якую праслухалі ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці сталіцы.

Лекцыі суправаджаўшы цікавымі канцэртамі, у іх прынялі ўдзел вядомыя Т. Лук'янава, А. Самаралюк, Р. Аўтанова, Д. Зубчык, заслужаны артыст Казахскай ССР Т. Ліхтароў, шыбаліст Н. Шмельнік, скрыпач А. Валашын, піяністка Р. Стэрлін.

„Даставайце самі“

Зя апошніх тры-чатыры гады эканоміка калгасаў Гродзенскага раёна вначна ўзнілася. Вось, напрыклад, калгас імя Сталіна. Яшчэ зусім нядаўна тут праводзіліся арганізацыйныя мерапрыемствы па ўмацаванні працоўнай дысцыпліны, будаўніцтва ферм і г. д., а ў мінулым годзе ў гэтай артыкул быў выдзелена на кожны працэдэнь на 2,5 кілаграма аэбожа, па 9 рублёў грашма. Кожны калгасны двор тут атрымаў у сярэднім па 120 кілаграмаў цукру. У час разліку з калгаснікамі за працадні магазін Індураката сельпа за адзін дзень прадаў 46 радыёпрыёмнікаў. Паджа сабе ўявіць, што гэты ж калгас да апошняга часу не меў свайго клуба. Тым не менш, і праўленне калгаса, і самі калгаснікі ў такім становішчы абываюць вельмі. У мінулыя гады людзям было не да гэтага. Пытанне будаўніцтва клуба паўстае толькі тапер, калі людзі адвалялі больш поўна свае матэрыяльныя патрэбы. Так адварылася ў многіх калгасах нашага раёна. Сельсаагаспелі ўзнісла будаўніцтва клубы. Гэта не проста клубы, а цудоўныя будыні накіталі палацаў. У іх укладваюцца вялікія сродкі і многа працы.

Будзе мураваны двухпавярховы клуб на 350 месці і калгас імя Сталіна. Вялікі клуб будзе калгас імя Калініна, ад яго не адстае калгас „Першае мая“, „Новы шлях“ і інш. Днімі будзе здавацца ў эксплуатацыю мураваны клуб на 400 месці ў калгасе „Расія“.

Здавалася б, калі калгас мае жаданне, мае магчымасці, сродкі, рабочую сілу, дык чаму б не будаваць клубу? Але на справе не так усё лёгка. У райвыканкомах, у аблвыканкомах, у Міністэрстве культуры захавалася яшчэ старыя парадкі і стары погляд на пытанне будаўніцтва калгасных клубу. Часта бывае так, што абласны і раённыя арганізацыі аказваюцца зусім бездапаможнымі, калі да іх звяртаюцца па гэтых пытанніях. Вось прыклады.

І. БАЛОШІН,
наrodnы артыст БССР.

Саракагоддзе сцэнічнай дзейнасці

Народны артыст СССР У. Уладзіміркі — адзін з найбольш вядомых майстроў сцэны нашай рэспублікі. Ён карыстаецца гарачай пашанай у глядачоў за выдатны талент і высокую творчае натхненне.

Актыўны ўдзельнік мастацкай самадзейнасці ў дэбкім мінулым, ён набыў сапраўднае мастацкае стаўленне на сцэне тэатра імя Янкі Купалы. У стварэнні сілы гэтай тэатра артыст адграў выключную ролю.

У. Уладзіміркі — спадарожнік творчых поспехаў гэтага тэатра, стваральнік цудоўных вобразаў як у савецкім, так і ў класічным рэпертуары.

Вобразы Леопольда Гушкі, Давіда Дрыла, Усёва і многія іншыя — сведчанне выдатнага майстэрства, багатага творчай культуры артыста, яго гарачай прыхільнасці да мастацтва сацыялістычнага рэалізма.

Уладзіміркі Іосіфавіч вядзе і вялікую грамадскую працу, асабліва ў галіне шэфства над Савецкай Арміяй.

У сувязі з 65-годдзем з дня нараджэння і 40-годдзем сцэнічнай дзейнасці, Міністэрства культуры БССР і Беларускай рэспубліканскай камітэт прафсаюзаў работнікаў культуры ўзнагародзілі артыста Ганаровай граматай.

Музычны лекторы

Пачаў сваю работу музычны лекторы пры Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Адыліцы першы лекцыя-канцэрт. Для школьнікаў Мінска прыгатавана лекцыя на тэму „Як слухаць і разумець музыку“. На вучыцця Мінскага савурсаўскага вучылішча праслухалі лекцыю „Гісторыя вальса“. У Мінскім Палацы культуры прафсаюзаў прыгатавана лекцыя „Руская і беларуская песня“, якую праслухалі ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці сталіцы.

Лекцыі суправаджаўшы цікавымі канцэртамі, у іх прынялі ўдзел вядомыя Т. Лук'янава, А. Самаралюк, Р. Аўтанова, Д. Зубчык, заслужаны артыст Казахскай ССР Т. Ліхтароў, шыбаліст Н. Шмельнік, скрыпач А. Валашын, піяністка Р. Стэрлін.

Юбілей Я. Красоўскага

Урачыста адзначыла грамадзкасць Мінска п'яцідзесяцігоддзе для нараджэння і трыццацігоддзе творчай дзейнасці жывапісца Яўгена Яўстаф'евіча Красоўскага.

З імям Я. Красоўскага мастака выступіў М. Туроўнік.

Мастак ініцыяваў прадстаўнікі Мінскага гарадскога камітэта партыі, Міністэрства культуры БССР, Саюза мастакоў і пісьменнікаў, калектыў трактарнага заводу і інш.

У Дзяржаўным мастацкім музеі адкрыта выстаўка жывапісу Красоўскага. Тут экспанавана 200 працэнтаў, пейзажаў, сюжэтных-тэматычных карцін.

раівыканкомах, аблвыканкомах ёсць неабходная будаўніцтва матэрыялы. Але як і даўна, на будаўніцтва клубу яны не прадуваляжаны.

І атрымаецца: у калгасе грошы праца, а купіць аэбестру, фарбы, кафія, цыглы і іншыя матэрыялы няма дзе.

— Здабываць самі, як зможаце! — раіць старшынём у аддзеле па будаўніцтву ў калгасах. — Праўляйце ініцыятыву...

Пачынаецца „спраўленне ініцыятывы“, шукаюць прыватных асоб, каб купіць у іх кафію, фарбы, вапны і г. д., усё гэта, вядома, утрат даражэй і за наўныя разлікі! А колькі розных камбінатаў, якія звычайна „свае“ матэрыялы, грошы на гэтым руці! Але нічога не робіць. Цяпер, калі так рэзка паліпаецца дэбрабят жыццёў вёскі, прыходзіцца існа на такое і купляць усё гэта „на баку“ да будаўніцтва свайго клубу нібы падпольным шляхам.

Гэтай вясной клуб у калгасе „Расія“ ў асноўным быў пабудаваны, і паўстае пытанне яго ўнутранага аздаблення — спатрэбілася мастацкая лепка карнізаў, малява.

— Дзя такога Палада звычайна красны не падыходзіць, — парадзі калгаснікі свайму старшынні тав. Кавальчыку. — У нас жа эстэты чэшкія, па 2 200 рублёў! Красны патрэбы такія, як у тэатрах. Трыба іх заказваць на малява фабрыцы.

— Праўляйце! — агаджаўся тав. Кавальчык і сабраўся ў дарогу.

Тэатральныя красны для сельскага клубу? — адразу адказаў дырэктар Гродзенскай малява фабрыкі. — Дык гэта ж спецазавод! Такі спецазавод для калгасных клубу імітацыі не прадуваляжаны! Без дазволу Саўнаргаса заказ прыняць не могу! Шчыце ў Мінск, дамагайцеся, калі нам будзе ўказанне, тады і задавальненнем прыбялім.

Праўленне калгаса „Расія“ вынесла рашэнне аб узвядзенні новага клубу. Старшынні артыст тав. Кавальчык звярнуўся ў аддзел па будаўніцтву ў калгасах пры Гродзенскім райвыканкоме, каб атрымаць праект.

— Калі ласка! — прапанаваў яму тав. інжынер, падачы нейкую кнігу.

Урадаваны тав. Кавальчык узяў гэтую кнігу, аднак яго радасць адрозна знікла.

— Даруйце! — сказаў ён. — Дык тут жа клуб драўляны, барачнага тыпу, а мы хочам будаваць цагляны, прасторны...

— А іншыя няма! — адказаў інжынер.

— Дык што ж тады рабіць?

— Не ведаю. Вось вам адрасы праектных бюро ў Маскве, Ленінградзе, Рызе, аказвайце там! А не, дык даставаць праект самі.

Ленінград і Рыга ад Гродна вельмі далёка. І старшынні пачынае „даставаць праект самі“. І так робіць амаль кожны калгас, які захоча будаваць новы клуб.

Нарэшце, аднаму старшынні з большым поспехам, другому з меншым удаецца ўгаварыць якога-небудзь „спецыяліста“ прыватным чынам зрабіць такі праект па дагавору. Калгасу „Расія“ ён каштаваў 2 800 рублёў. Тады пачынаецца самае галоўнае: дзе ўзяць будаўніцтва матэрыялы? На будаўніцтва „сваіх“ матэрыялаў, каньяшан, на асвятленне хутароў у цэнтры калгасаў ў аддзеле па будаўніцтву пры

Юбілей Я. Красоўскага

Урачыста адзначыла грамадзкасць Мінска п'яцідзесяцігоддзе для нараджэння і трыццацігоддзе творчай дзейнасці жывапісца Яўгена Яўстаф'евіча Красоўскага.

З імям Я. Красоўскага мастака выступіў М. Туроўнік.

Мастак ініцыяваў прадстаўнікі Мінскага гарадскога камітэта партыі, Міністэрства культуры БССР, Саюза мастакоў і пісьменнікаў, калектыў трактарнага заводу і інш.

У Дзяржаўным мастацкім музеі адкрыта выстаўка жывапісу Красоўскага. Тут экспанавана 200 працэнтаў, пейзажаў, сюжэтных-тэматычных карцін.

Новы эстрадны аркестр

Пры Беларускай дзяржаўнай філармоніі створаны эстрадны аркестр, які ў хуткім часе выедае ў сваю першую гастрольную паездку па рэспубліцы. Дырэктар А. Шангеля і калектыў аркестра шмат паправажліва, дабіваючыся зладжанасці і чыснай гукаўня. Канцэртная праграма адрываецца „Фестывальным маршам“ Я. Глебава і эстрадным фэльетонам „Шшы Мінск—Масква“ (музыка кампозітара Ю. Семанюка). Новыя песні напісалі работнікі эстрады Л. Мольер і А. Каралёў. Гэтыя песні ў суправаджэнні аркестра выканале спявачка В. Гаскравая, „Беларуская фантазія“ стварыў Д. Каміньскі. У ёй выкарыстаныя як народныя мелодыі, так і мелодыі песень беларускіх кампозітараў. У складзе аркестра — балетная і акарабачная пары, канферанс. Мастацкая праграма, прысвечаная 40-годдзю Савецкай Беларусі, будзе шырока аказана глядачам гастроль рэспублікі.

Новыя нумары рыхтуюць артысты М. Зорны, В. Спіткоўская, Г. Далічка і інш. Творы, над якімі яны працуюць, павінны адлюстравыць гераічны шлях Беларусі за 40 год. Над новымі беларускімі песнямі працуе спявачка Н. Наследнік і інш.

На задку: салістка Беларускага эстраднага аркестра і канцэртмайстар А. Стэрлін на рэпетыцыі.

Фота Ул. Крука.

Лёнька зноў уцякае...

Учора ў Ніны Рыгораўны і лейтэнанта Крутка было, як звычайна кажучу ў аддзеле міліцыі, пусты дзень. Пусты—гэта значыць, што сядзелі яны за сваімі рабочымі сталамі і дэспяхаві перагортвалі паперы. Лёгка сказаць — перагортвалі! У кожнай такой папачы—жыццёвыя, складаны, незвычайныя, і, безумоўна, цікавыя. У кожнай з іх—дзіўныя каўчалкі іхняй працы, іхніх пошукі, іхніх нават распарываньняў.

Дык вось гэта было учора. У дзіўным пакой гарадскога аддзела міліцыі ніводнага назвальніка, аніякай трылогі, ніякіх тэрмінальных паездак. Адным словам—учора не было здарэнняў. Бадай што самым апошнім—яно было здарэнняў—і змяна чэсця такая назва—пусты дзень.

На сёння Ніна Рыгораўна выклікала да сябе ў пакой Воўку Бокуца. Той увайшоў маўляў і збавіжаны. Пераступаючы з нагі на нагу, ён аглядаў дзіцячы пакой. Два сталы, звычайныя, з адною тумбачкаю злева. Некалькі крэслаў. Таксама звычайных, крыху нават грубавата зробленых. Ніжняя незгаралыя шафа. Металічная, збоку відзён вальны замок. Шафа не зусім звычайная. Яна акаваная, з жалезна перакладнай на ўсю яе шырыню і, што самае адмэннае было для вонігата эроку,—гэта саргучына кляма з двума махратымі матузамі.

Ніна Рыгораўна працягвала шпэціць пісьма. Насярожаны Воўка выраза чужы пісьма, але нейкі не зусім спаводны пошпач пера. Ніна Рыгораўна пісала то спісваючыся, то вельмі ж марудліва. Відзела, адначасна злева. Некалькі крэслаў. Таксама звычайных, крыху нават грубавата зробленых. Ніжняя незгаралыя шафа. Металічная, збоку відзён вальны замок. Шафа не зусім звычайная. Яна акаваная, з жалезна перакладнай на ўсю яе шырыню і, што самае адмэннае было для вонігата эроку,—гэта саргучына кляма з двума махратымі матузамі.

Ніна Рыгораўна працягвала шпэціць пісьма. Насярожаны Воўка выраза чужы пісьма, але нейкі не зусім спаводны пошпач пера. Ніна Рыгораўна пісала то спісваючыся, то вель

Творчы партрэты **Артыст сцэнічнай праўды**

У 1930 г. на вуліцах Гомеля пачаліся аб'явы аб прыёме ў якасці і дзятчат, якія маюць схільнасць да мастацтва, у Тэатр рабочай моладзі (ТРАМ). І вось аднаго разу да стала прыёмнай камісіі падыйшоў малады кірпаты хлапец. Гэта быў рабочы Гомельскага паравоза-рамонтнага заводу Мікалай Пурбакоў. Прыгожы тэмбру голас Пурбакоў адразу звернуў увагу камісіі. А калі малады рабочы прачытаў байку, народным артыст БССР Я. Мірвіч сказаў: «У хлапца бесспрэчна сцэнічная прыналежнасць, унутраны гумар і, што самае галоўнае, шчырасць». Выдатны майстар сцэны Я. Мірвіч адразу і велікадушна вызначыў усе якасці будучага артыста. Пасля закліку Пурбакоў у склад трупы Тэатра рабочай моладзі Я. Мірвіч стаў яго першым педагогам, яго першым творчым кіраўніком. З вайскай цяжарнай і любоўю ўспамінае Пурбакоў тыя гады: «Успеты раваці з такім захапленнем і запалам, што дня не хачапа. Мы самі рабілі дэкарацыі, самі іх распісалі. Нават першую машу п'есу пра Гомельскую «Першую перамогу» пісалі калектывна. Сваю ролю ў гэтым спектаклі, ролю вясельнага і песьняка камсамольца Шурупы, я запаміну на ўсе жыццё».

У 1937 г. у Мінску пачынае работу Тэатр юнага глядача. Кіраўніцтва тэатрам даўрача Я. Мірвіч. У гэтым жа годзе ў яго трупы ўступіў М. Пурбакоў. Пад кіраўніцтвам чужага і разумнага педагога, якім быў Я. Мірвіч, развіваецца талент М. Пурбакоў.

М. Пурбакоў

Варожы да вышчыва і сцэны, Я. Мірвіч не любіў вызначаць, так зване «амплуа» актёра, быў вяртаў тэатральныя штампы, стараўся ўсебакова развіваць талент актёра, вырабляў яго на розных ролях. У адным спектаклі артыста, напрыклад, іграў хлапчука, у другім — старую. Так было і з Пурбакоў. Яму даручаюць у спектаклі «Ноч у верасні» І. Чарніна ролю сакратара партыйнай арганізацыі шахты Вітровы, якая патрабавала ад выканаўца стараннай псіхалагічнай распрацоўкі вобраза. А ў п'есе-казані «Луцкая дзяўка» В. Вольскага ён іграе канцлера караля Дурымонта, ролю востра характарную, камендуюча, з элементамі яркага трапэку. Абедзве ролі выдатна ўдаліся маладому артысту.

Але не толькі ў такіх ролях артыст прадэманстраваў майстарства пераўвасабаўлення. Стваряючы вобразы Вітровы («Ноч у верасні»), Чарамыша («Брат героя»), рабочага-падпольшчыка Іванчэня («Гадзі вырабаваня»), М. Пурбакоў умеў знайсці вельмі выразны ўнутраны характарны дэталі і ў грэме і ў вонкавым паводзінах героя, робячы гэтых людзей непалоўнымі адына да аднаго. Аднай з самых сур'ёзных

трактоўна смерці герані выклікала прырачэнне выканаўчым ролі. Вава павінна была паміраць пад рагульняе, бешшабашнае сцяпанне Прохара — Пурбакоў. Гэта патрабна было для таго, каб ярчай падкрэсліць імгненную змену паводін Прохара, калі, убачыўшы Васу мёртвай, ён без вагання кідаецца да сейфа. Яго драпежная натура праўдзінца на ўсёй паўнаце. У гэтай сіроццы Пурбакоў рашуча стаў на бок рожысёра і прыняў такую трактоўку сцэны. Пасля ў спектаклі яна вельмі ўдалася.

Удзельнічаў у горакаўскім спектаклем збіліца М. Пурбакоў з лепшай часткай калектыву тэатра. У Гомельскім тэатры ён сыграў многа рознахарактарных ролей, сярод якіх былі галоўныя, другародныя, эпизодычныя: Жытота ў камедыі Нусычца «Доктар філасофія», Пастар ў п'есе Вуайлікоў «Камеянае гняздо», Шміт ў «Апошні прышынак», Рамарк, начальнік порта ў п'есе А. Афінагенава «Мачі сваіх дзядей», Фамін у п'есе «Іван Рыбакоў» В. Гусева і інш. Не ўсе ролі аднолькава ўдала сыграны актёрам. Шмат спраўна і выкананы актёрам ролі Жытоты («Доктар філасофія»). Тут яму не хапае лёгкасці, так неабходнай гэтым персанажам камедыі. У ролі Фаміна («Іван Рыбакоў») артыст не здолеў правільна раскрыць узаемаадносіны свайго героя з астатнімі дзеючымі асобамі. Унутрана не аргументаваў асобна яго паводзіны.

Вялікай удачай артыста трэба лічыць ролю Карпа Масельскага ў спектаклі «Глыбокая плынь» па раманы І. Шамякіна. Творчая любоў да матэрыялу ролі дапамагла артысту стварыць праўдзінны вобраз. Карп Масельскі — Пурбакоў — праўдзінны вобраз народнага мейсціцы.

Усё сваё жыццё М. Пурбакоў рыхтаваў сябе да работы, пра якую марыў усе саветскія актёры. Я маю на ўвазе ролю Уладзіміра Ільіча Леніна. У п'есе М. Пагодзіна «Крамлёўскія куренты» ён атрымаў мільянавы выступіць у вобразе Леніна.

З хваляваннем, адчуваючы вялікую адказнасць, прыступіў ён да работы. Вывучыў неабходны гістарычны матэрыял, пабыў у музеі Леніна ў Маскве, гутарыў з лепшымі выканаўцамі ролі У. І. Леніна. Вывучаў падзеі вельмі аб'яцальна ролі актёра. Першае яго паўвядзенне ў спектаклі выклікала бурны апладыменты. У размове пра гэтую яго работу ён сказаў: «Я ні лічу, што закончаныя. Я працую над ёй кожны дзень, нават тады, калі няма спектакля, унутрана рыхтую сябе да раскрыцця невычэрпных багатаў гэтага басконца дарагога мне і любімага вобраза».

Іапер М. Пурбакоў рыхтуецца да выступлення ў спектаклях, прысвечаных саракагоддзю БССР.

Сябры з Карэі

— Ці падабаецца вам Беларусь? — такое пытанне задалі артысты Тэатра юнага глядача карэйскаму паэту Лі Хэ Уну, які разам са сваім сябрам, вядомым карэйскім драматургам Сон Енам наведвалі нашу рэспубліку.

Лі Хэ Ун не задумваўся адказаць: «Як мая радзіма...».

Фота У. Крука.

Семинар у Маладзечна

Пра Маладзечанскім абласным Домам народнай творчасці адбыўся семінар вывучэння і дэкарацыўна-прыкладнага мастацтва.

У першы дзень семінара гаворка ішла пра гарадскія і раённыя мастацкія выставкі. Было адзначана, што на гэтых выстаўках дэманстравалася шмат антымастакіх вышывак крэйжкам, перакручэнняў копій з кардін вядомых рускіх мастакоў.

МЕСЯЧНИК КНИГІ

Нязладжанасць і недамоўленасць

Гродзенскі аблспажыўсаюз для забеспячэння літаратурнай раённых цэнтраў і сельскіх магазінаў вобласці атрымлівае кнігі з базы аблкінігагандалі. Апошні павінен адгружаць літаратуру па заказе, па дамоўленасці.

Выдання 1955г., у той час, калі ўжо даўно ёсць адпаведная новая літаратура. Адукуе жа ідзе такая нязладжанасць і недамоўленасць паміж Белкарсаюзам (старшыня тав. Абраменка), аблспажыўсаюзам (старшыня тав. Грыгор'еў) і аблкінігагандалем (дырэктар тав. Капун)?

Хіба так трэба гандляваць? У Дзяржніску па Першамайскай вуліцы размешчаны кніжны магазін Дзяржніскага райспажыўсаюза. Магазін толькі што адкрыўся, але дарогі да яго ўжо ведаюць многія.

„Чарадзейка“ на беларускай сцэне

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.) Склад выканаўцаў падобны моцны, які ў асноўным сфармаваўся са складанай задачай сцэнічнага ўвасаблення «Чарадзейкі». Выканаўца галоўнай партыі артыстка Т. Буршава валодае добрым голасам і актёрскім тэмпераментам. Вобразу, створанаму ёю, верна, хоць сіла яго ўздзеяння на слухача маглі б быць мацнейшай. Сваёба прачуццў слэўнага артыста — «Глябодна прачуццў слэўнага артыста — «Глябодна прачуццў слэўнага артыста».

Вялікая роля аркестра ў «Чарадзейцы». Імяна аркестр заклікаў раскрываць тут тое патэмае, што немачыя часам да канца выказаш словамі, той унутраны эмацыянальны падтэкст, які так багата партыянальна выказаў у пераходзе Чайкоўскага займае зусім асаблівае месца. Кампазітар сімфанізаваў оперу, захоўваючы і развіваючы пры гэтым яе вальсавыя і медальёныя часткі. Аркестр «Чарадзейкі» надзвычай багаты, глыбока распеўна і гранічна эмацыянальны, часам можа і без некаторай ўзніманасці і цікавасці. Гэта накладе асабліва адзначыцца на дырыжора. Ён павінен даваць аркестру магчымасць свабодна дыхаць, дасягаючы вялікіх эмацыянальных уздыгаў там, дзе гэтага патрабуе задума кампазітара, стрымліваючы залішнюю «манфрэдаўскую» ўзніманасць у іншых месцах.

Нажалі, аркестр опернага тэатра, які мае высокакаваліфікаваных музыкантаў, членаў вядомых салістаў, і наогул добра і талента гучыць, у «Чарадзейцы» не правіў сябе ў поўную сілу сваіх магчымасцей. Мала было эмацыянальных уздыгаў, той шырокай рускай распеўнасці, у якой увабодзілася глыбокая народнасць музычнай мовы «Чарадзейкі» і аб якой пісаў Асаф'еў. І думачна, што дырыжор — народны артыст БССР Л. Любімаў, валодаючы каштоўнымі вальсавымі якасцямі і ўспэўна ведучы спектакль, не забяспіў лаваў аркестру і салістам свабодна дыхаць, натуральна, выразна будаваць фразу. Хацелася б большай дынамічнай свабоды, больш пунткаў зменшэнняў, большай павольнасці, разнастайнасці.

Хор спявае выразна, прымуочы непарэзны дзед у падзеях (хормайстар Н. Прысцякаў). Стройна прачуццў народнай хоры першай дзеі (асабліва «Пойду-ль, выйдзі-ль»), вельмі яка — хор дзючца з другой дзеі (шкада толькі, што нехта было ўвабвіць слоў гэтага паэтычнага хору), сума — мужнінскі хор з апошняй дзеі. Хармайстру і дырыжору трэба дамагацца больш дакладных уступаў хору ў тым выпадку, калі ён спявае за сцэнай (іншы раз трохі спазняўся).

Многа добрага можна сказаць у адрас мастака С. Нікалаева, які паказаў у першай і апошняй дзеях оперы шэравы кардэны рускага прыкладу. Вельмі добра пераманастасі ў трэцяй дзеі, высокі ганак дома намесніка ў другой дзеі.

У заключэнне аб зробленых у оперы скарачэннях. Чамусьці стала традыцыяй абавязкова рабіць скарачэнні. Між іншым, вялікай заслугай Ленінградскага тэатра оперы і балету Імя Кірава ў пастаюнюм «Чарадзейкі» (1941 г.) з'явілася аднаўленне скарачэнняў, якія былі ў ранейшых рэдакцыях. Бясспрэчна, опера Чайкоўскага вялікая па аб'ёме. Але мы глыбока перакананы, што скарачэнні «Чарадзейкі» не спрыяюць засяроджанню ўвагі слухачоў. Хутэй наадаотр. Выкананне з партытуры парушае цілеснасць задуму, стварае

Добрыя паказчыкі

Вялікім аўтарытэтам сярод калгаснікаў калгаса Імя Жданова Антопаўскага раёна карыстаецца кінамеханік Уладзімір Куш. Ужо некалькі год працуе ён тут.

Ры. Куш штомесці перакановае план абслугоўвання глядачоў. У кінамеханіка не было ні аднаго выпадку зрываў кінасеансаў.

ПРАЦЯГВАЕЦА ПАДПІСКА на 1959 год на літаратурна-мастацкія выданні

Падпісная ціна на год:	Падпісная ціна на год:
НА ГАЗЕТЫ	«Нева» 60.00.
«Літаратура і мастацтва» 42.00.	«Новый мир» 84.00.
«Літаратурная газета» 62.40.	«Октябрь» 60.00.
«Літаратура і жыццё» 62.40.	«Полымя» 60.00.
НА ЧАСОПІСЫ	«Роман-газета» 60.00.
«Беларусь» 36.00.	«Советская литература» на англійскай, французскай, нямецкай, іспанскай, польскай мовах 84.00.
«Дружба народоў» 60.00.	«Советская Отчизна» 30.00.
«Дружба народоў» з дадатковай бібліятэкай класікаў літаратуры народаў СССР. Збор твораў В. Т. Лаўца 154.00.	ПАДПІСКА ПРЬІМАЕЦІЦА БЕЗ АБМЕЖАВАННЯ ў канторах і аддзяленнях сувязі, у аддзелах Саюзнадруку, грамадскім ўстаўнаважанням па падліцы па месцы работы або вучобы, а таксама паштальёнамі.
«Звезда» 60.00.	«САЮЗДРУК»
«Знамя» 60.00.	
«Іностранная литература» 96.00.	
«Малодая гвардыя» 48.00.	
«Молодая гвардия» 72.00.	
«Москва» 72.00.	
«Наш современник» 32.00.	